

Josip Antolović

UZ HRVATSKU MARIJANSKU GODINU

Obljetnice pojedinih važnih događaja iz povijesti i života Crkve ili jednog naroda uvijek su dobro došle, da se ne zaboravi ono što bi bila grehota zaboraviti te da se sačuva narodni identitet, koji se može očuvati jedino u povezanosti novoga sa starim, sadašnjega s prošlim. To opravdava manifestacije i proslave, koje se u obljetničkim zgodama običavaju upriličavati. Ako su one više radnoga nego slavljeničkoga značaja, ako imaju kao cilj postignuće nekoga zadatka, neke obnove, osvježenje sadašnjeg života, onda su uspješnije i korisnije, pa, dakako, i opravdanije.

Ove godine vjernici Hrvati slave 1000. obljetnicu postojanja svoga najstarijega marijanskoga svetišta, Gospe od Otoka u starohrvatskom Solinu. Svetište je dala sagraditi hrvatska kraljica Jelena, a u njemu je g. 976. i pokopana. Stara Jelenina crkva bila je duga 23, a široka 10 metara. Preživjela je, doduše, provalu Tatara u Hrvatsku, ali je stradala za provala Turaka u XVI. stoljeću. Nakon oslobođenja od Turaka u Solinu se naselilo novo stanovništvo iz Petrova polja kod Drniša. Ono gradi novu crkvicu Gospe od Otoka. To je bilo oko g. 1670. Ta je crkva izgorjela g. 1875., a nova, današnja, podignuta je već g. 1878. I tako svetište Gospe od Otoka živi već tisuću godina i svjedoči vjeru hrvatskoga naroda i njegovu jako naglašenu pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji.

Biser svetišta je nadgrobna ploča kraljice Jelene, koju je krajem prošloga stoljeća pronašao razbijenu u 90 komada naš slavni arheolog don Frane Bulić. Natpisna ploča, izvorno latinska, u hrvatskom prijevodu glasi ovako:

U ovom grobu počiva Jelena slavna, koja je bila žena kralja Mihajla i majka Stjepana kralja te upravljala kraljevstvom. 8. mjeseca listopada preminu u miru. Ovdje bi pokopana godine utjelovljenja Gospodnjega 976. cikla .. . epakte XVII. . . konkurente VI.. I ona, koja je za života bila majka kraljevstva, posta zaštitnicom siročadi i udovica. I ovdje pogledaš, čovječe, reci: Bože, smiluj joj se duši!

Povjesničar profesor don Srećko Dragošević smatra da je taj natpis s obzirom na sadržaj jedan od najkršćanskijih iz onog doba u Evropi. On je ujedno i rječit dokaz o visokom vjerskom životu prve žene u hrvatskom

kraljevstvu i o njezinu karitativnom i socijalnom djelovanju. Proslava 1000. obljetnice ovoga kulturnoga i vjerskog spomenika naše domovine može nam reći mnogošta što će biti aktualno i za naše vrijeme. Današnji je čovjek veoma osjetljiv za socijalne probleme. Držanje kraljice Jelene, majke kraljevstva, pokazuje kakvim duhom moraju biti prožeta naša karitativna djela. A njezina pobožnost prema Bogorodici, kojoj podiže prvo svetište u Hrvatskoj, započinje onaj silni religiozni pokret koji je tako značajan za naš vjerni hrvatski puk. Zato i duhovni pastiri naše mjesne Crkve proglasiše ovu godinu za našu domovinu marijanskom, da bi ona bila osvježenje, pa i produbljenje naše marijanske pobožnosti u duhu VIII. poglavlja konstitucije *Lumen gentium* i apostolske pobudnice Pavla VI. *Marialis cultus*.

Glavna proslava te značajne obljetnice bit će na Malu Gospu, a tom zgodom održat će se i I. hrvatski marijanski kongres. Hrvatski mariološki institut pri Teološkom fakultetu u Zagrebu priprema u Splitu mariološki simpozij, na kojem će naši teolozi i mariolozi, povjesničari i umjetnici te pastoralni radnici osvijetliti u znanstvenom ruhu štovanje Bogorodice u našem narodu. Predviđaju se tri skupine predavača. Prva će biti više povijesna, druga dogmatska, a treća pastoralna. Akta kongresa bit će izdana u posebnom zborniku, koji će ostati trajan spomenik te lijepe proslave, ali i znatan prilog razvoju mariologije kod nas.

Jedna hrvatska kraljica, prava svetačka pojava u našoj ranoj povijesti, u hrvatskom Solinu, zapalila je sveti plamen, na kojem se već tada grijao njezin narod, a taj se plamen nije ugasio ni sada, nakon tisuću godina, već se želi još jače rasplamsati i ugrijati mnoge. U posljednjih 100 godina svetište Gospe od Otoka, uz ono redovito okupljanje, želi već po treći put okupiti sve vjerne sinove hrvatskoga naroda na čelu s duhovnim pastirima. Prije 80 godina bio je u Solinu prvi međunarodni kongres kršćanskih arheologa, prije 50 godina proslavila se ondje svečano 1000. obljetnica hrvatskoga kraljevstva, a sada se, evo, pruža divna zgoda da proslavimo milenij svoga najstarijega marijanskog svetišta. Uvjeren sam da će se naš vjerni narod, kao i u mnogim drugim zgodama opet pokazati te u velikom broju pohrliti na ovo naše zajedničko slavlje.

Ono neka u nama oslabi centrifugalne, a ojača centripetalne sile! Napredovati, imati budućnost može samo ona Crkva i samo onaj narod koji zna gajiti zajedništvo. Naša marijanska svetišta mogu u tome odigrati, i treba da odigraju, značajnu ulogu. U njih se neprestano slijevaju mnoštva i jedva da na vjerskom planu imamo takvih okupljanja kakva su u marijanskim svetištima. Pastoralna mudrost, pa i žar morao bi znati to što bolje iskoristiti. Zato očekujemo mnogo baš od treće, od pastoralne skupine na simpoziju u Splitu. U drugim se narodima proučava intenzivno pastoral u marijanskim svetištima, osobito onim velikima. Redovito se sastaju upravitelji marijanskih svetišta te uz pastoralne stručnjake proučavaju što se sve može učiniti. Kod nas to još uvijek nije razvijeno, a sad je krasna prigoda da se i s tim započne.

Svi smo, dakle, na svoj način pozvani da iskupimo svoj duhovni dug prema Mariji, prema njezinu najstarijem svetištu u našim stranama, pa i prema pastoralnim potrebama sadašnjega vremena. Zato je potrebno da u ovoj našoj domaćoj marijanskoj godini pozornije oslušujemo glas naših biskupa i njihovih poruka, da pomnije pratimo što će o našem marijanskom jubileju pisati naša štampa te napokon na Malu Gospu, tko god samo može, da u što većem broju hodočastimo našoj Gospi od Otoka, na grob slavne kraljice Jelene, na sveto tlo orošeno krvlju mnogih mučenika. Naše hodočašće neka bude živo svjedočanstvo naše sadašnje vjere, naše nade u nebeski Jeruzalem, prema kome svi hodočastimo, naše ljubavi prema Bogu, ali i prema bližnjemu, jer ljubav traži okupljanje i blizinu onih koji se iskreno ljube.

»Gle! Odsad će me blaženom zvati svi naraštaji« (Lk 1, 48) — zapjevala je u Zaharijinoj kući skromna Djeвица, koja je pod srcem nosila samo nebo. Neka njezin proročanski hvalospjev vrijedi i za naš sadašnji naraštaj u ovoj žarkoj, pobožnoj i marijanskoj godini! Jeku naše hvale Bogorodici neka plavetni jadranski valovi raznesu po cijelom globusu i neka reknu cijelom svijetu da mi štujemo Mariju kao svoju kraljicu, a ljubimo kao najbolju majku! Ona, »najvjernija odvjetnica Hrvatske«, neka nad nama raširi svoj plašt i sve nas oko sebe okupi da nas bliže privede k svome Sinu. Neka nam svojim zagovorom pokaže svu snagu Kristova jedinoga posredništva i neka nam olakša neposredno sjedinjenje s Kristom, koji je Alfa i Omega, početak i svršetak svega. Velike se dubine kriju u ispravnom štovanju Bogorodice. Prodrijeti u njih znači zapravo približiti se onome koji nam je preko Marije dan, Kristu Gospodinu. Zato neka nam presveta Bogorodica i u ovoj proslavi bude hraniteljica i njegovateljica naše ljubavi prema Kristu. Njezino Srce neka nas privede Kristovu Srcu, onome izvoru iz kojeg teče sva novozavjetna milost.

MARIANISCHES JUBILÄUMSJAHR IN KROATIEN

Zusammenfassung

Dieses Jahr feiern die Kroaten das tausendjährige Bestehen ihres ähesten marianischen Heiligtums »Gospa od Otoka« im altkroatischen Städtchen Solin bei Spht. Das Heiligtum Hess die kroatische Königin Jelena erbauen. Sie wurde dort auch im Jahr 976 begraben. Die Kirche wurde öfters zerstört, aber immer wieder aufgebaut und so steht sie als Zeugnis des lebendigen Glaubens und vor allem der Marienverehrung im kroatischen Volk.

Die kroatischen Bischöfe erklärten daher dieses Jahr zum Marianischen Jahr für unsere Heimat. Die Jubiläumsfeier findet am Fest Maria Geburt statt. Anlässlich dieser Feier wird auch der I. kroatische marianische Kongress abgehalten. Da werden unsere Theologen und Mariologen, Geschichtler und Künstler sowie Seelsorger die Marienverehrung in unserem Volk mehr wissenschaftlich erhellen. Es sind drei Gruppen von Vortragenden vorgesehen: eine geschichtliche, eine dogmatische und eine pastorale. Kongressakte werden veröffentlicht, um so einen Beitrag zur Entwicklung der Mariologie bei uns zu leisten.